

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

§. 13. Quid in desponsationibus operetur Modus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

no inhabilis, sed tantum ex suppositione, quod non cesset impedimentum; ergo ubi cessat, non est inhabilis, & consequenter valet. Quare licet verum sit, quod Pontifex, dum dispensat, non efficiat, ut præteritum matrimonium, quod invalidum erat, efficiatur validum *pro tunc*, quo nondum erat dispensatio: efficit tamen removendo impedimentum prohibens, ut validum sit *nunc*, dum dispensatio est; quia facit, ut nunc sit constitutum matrimonii *validi*, cujus defectu tunc valore carebat. Deinde, licet deatur, quod consensus non possit retrotrahi, quando ab initio non potuit legitime præstari: *L. si is, qui pro Emptore ff. de Usucap.* negatur tamen, quod inter impeditos (consanguinitate, vel dispari cultu v. g.) ab initio non potuerit legitime præstari consensus sub conditione futurae habilitatis; quia statim ab initio, virtute conditionis appositæ, consensus ferebatur in personam habilem; natura enim ejus conditionis est, consensus conferre in tempus conditionis existentis; tunc autem est habilitas personæ; ergo. Et ideo in principio erant habiles ad contrahendum sub ea conditione.

869 §71. Quæripotest, an, ut matrimonium conditionatum in facie Ecclesiæ celebratum juxta decretum Concilii Tridentini conditione impletâ evadat validum, conditionis eventui debeat interesse Parochus & Testes? quæstio procedit de valore matrimonii in loco, ubi viget Tridentinum irritans matrimonia simpliciter clandestina: affirmativam probabiliter sequitur Castropalaus *D. 2. p. 11. §. 2. num. 11.* quia in tali loco non valet matrimonium, nisi ei assistat Parochus & Testes; sed nisi Parochus & Testes assistant executioni conditionis, illi non assistunt tali matrimonio, sed tantum contractui conditionato, qui non est matrimonium, in quantum est contractus præcisè conditionatus.

870 §72. Dicendum tamen, omnino probabile, hoc non requiri. Nec enim Tridentinum aliud requirit, dum exigit Parochum & testes matrimonio assistere, quam ut assistant contractui *per verba de presenti* expressio; at hoc factum ponitur in dato casu, licet non assistant conditio-

nis executioni. Maj. probi. quia non requiritur, ut assistant assistentiâ tali, quâ possint testari de *singulis*, quorum defectu matrimonium est nullum. Nam sine consensu interno reverâ præstito matrimonium est nullum; idem dic de carentia impedimenti omnino occulto; & tamen de hoc testari non valent. Deinde ipse Castropalaus *D. 3. p. 7. §. 3. num. 2.* docet, non requiri, quod, quando matrimonium coram Parocho & testibus celebratum est, sed nulliter propter impedimentum omnino occultum, revalidatio consensus rursus fiat coram Parocho, & testibus, ut etiam diximus supra. Nam ex hoc clarè instatur argumentum contra ipsum, quo utitur contra hanc nostram sententiam in *num. 871.* ut patet consideranti: contractus enim nullus non est matrimonium.

Dices, requiri talem assistentiam, §73. vi cujus testari possint de matrimonio validè contracto publicè; at matrimonium illud ex planè occulto impedimento nullum, est validè contractum validitate publicâ. Resp. si Parochus & testes sciant, & matrimonium coram se contractum sub conditione, & contrahentes habere conditionem jam impletam, etiam testari possunt de matrimonio publicè validè, licet ipsi non intersint executioni conditionis, sed vel intelligant eam per alios fide dignos, vel colligant ex spontanea cohabitatione publicâ. Caterùm matrimonia celebrari sub conditione non debet admittere Parochus, nisi gravis causa urgeat, & Sponsi caveant, non prius, quam conditio purificetur, cohabitaturus.

§. 13.

Quid in desponsationibus operetur Modus?

Modus hic nihil aliud est, quam quædam moderatio dispositionis, vel contractus, per quam alter gravetur v. g. *vendo tibi hunc fundum cum obligatione, ut Titio dones tuam domum*, vel, ut loquitur Sicardus in *Cod. tit. 35. de Institut. num. 13.* Modus, est quædam dispositionis moderatio, quâ gravamen imponitur propter commodum, quod aliquis capit v. g. *lego tibi centum*

centum, ut mihi monumentum extruas. Communiter apponitur per dictionem, ut, vel, ita, ut, v. g. lego tibi centum, ita, ut, vel ita tamen, vel eâ conditione, eâ lege, ut hoc facias; sic Bartolus, quem citat, & sequitur Sichardus loco cit. Eius natura est, quod contractui, vel dispositioni re ipsâ nihil superaddat, nisi reciprocam obligationem ad aliquid faciendum, vel omitendum, ut ait Haunoldus de Jure & Just. tom. 3. tract. 8. num. 307. Inter modum, & conditionem propriè dictam illud discrimen est, quod conditio suspendat consensum, quousque adveniat; modus autem consensum non suspendat, sed potius perfectum supponat. Hinc, qui rem aliquam emit, potest statim rem petere, etiam antequam modum implevit, modò caverit de illo implendo, ut dicitur L. 19. ff. de Legat. 3. qui verò sub conditione emit, vel instituitur, nihil consequitur, antequam conditio existat, adeoque ante eventum conditionis dies non dicitur cessasse; secùs, qui sub modo. Nam illa adjectio modi non impedit diem cedere, & venire, ut habetur L. qui heredi. ff. de condit. & demonstrat. L. si purè. ff. de Legat. 3. ita Sichardus in Cod. tit. 2. de Institut. num. 13. his præmissis:

875. Quæstio est. 1. an, si Sponsalibus, vel matrimonio adjiciatur *modus* eorum *substantiæ contrariis*, vitentur? 2. an si modus sit turpis, vel impossibilis, habeatur pro non adjecto? ante resolutionem supponendum, dupliciter intelligi posse, quod alicui dispositioni, vel contractui adjiciatur *modus*. 1. ipsum modum, seu obligationem ad præstandum, quod petitur, apponendo tanquam conditionem, sub qua datur consensus indivisibiliter in rem & modum, v. g. accipite, si te obliges ad dandam dotem, quam potes. 2. non assumendo illum in conditionem, à qua etiam de præsentì subsistente pendeat consensus, qualiter fieret, si non in ipso actu disponendi, vel contrahendi, sed ex intervallo adjiceretur; adeoque ubi sunt distincti contractus; non unus indivisibilis.

Supponendum. 2. si modus primo modo adjicitur in contractu v. g. venditio-

nis, sub obligatione v. g. reciproce locandi domum, non valiturum contractum venditionis, esto emptor consentiret in emptionem, sed non in modum, quia tunc deficeret consensus venditoris indivisim etiam pendens à consensu emptoris in modum, tanquam à conditione sine qua non; sic sentire videtur Haunold. tom. 3. de Just. tr. 8. num. 308. Supp. 3. matrimonium, semel purè contractum, non vitari per obligationes, & pacta, ex intervallo primùm adjecta, quantumcunque contrarientur ejus substantiæ; quia non amplius possunt facere, ut non fuerit legitimus consensus mutuus, ad inducendum matrimonium necessarius; quo semel posito evadit insolubile extra casus, DEL voluntate permittos; his positis:

Ad 1. duplex est sententia 1. affirm. 876. mat per *modum*, substantiæ contractus contrarium, non vitari contractum; quia modus contractum, cui apponitur, supponit perfectum; ergo vitare non potest; ita Castropal. D. 2. de sponsal. p. 11. §. 5. num. 3. Contrarium tenet Sanchez lib. 5. hic d. 19. Layman. lib. 5. tr. 10. c. 7. Verum si consideretur modus secundum rationem, quâ dispositioni, vel contractui adjicitur, cum distinctione respondendum videtur. Igitur si modus, vel gravamen illud, substantiæ actus contrarium, quod adjicitur, apponatur primo modo, nimirum eodem actu indivisibili, vitatur contractum; secùs, si secundo modo; seu, si per actum distinctum, & ex intervallo. Ratio postremi est ex num. 875. quia matrimonium, semel ritè contractum, ut pote jure Divino insolubile ex institutione sua, adjectis ex intervallo pactis solvi, seu irritum reddi non potest. Et in hoc obtinet ratio primæ sententiæ: ratio verò primæ partis est; quia, cum consensus absolutus sit de substantia matrimonii; & hic talis non sit, nisi per modum existentem, & contrarium substantiæ matrimonii, seu objecto, in quod consensus substantialis debet ferri, impossibile erit, ut stet simul consensus substantialis in matrimonium & modum ejus substantiæ contrarium; nisi simul sint duo consensus contrarii; quod implicat; ergo in tali casu necessariò vitatur contractus.

Ad

877. Ad 2. Resp. si modus turpis, vel impossibilis adiciatur primo modo, illum in matrimonio, Sponsalibus, & ultimis voluntatibus vitari, ac haberi pro non adjecto. Sic enim obligatio ad turpe, vel impossibile subiret rationem conditionis, à qua penderet consensus in contractum Sponsaliu, vel matrimonialem; sed conditio turpis, aut impossibilis à his rejicitur ex dictis, ergo: si autem apponatur secundo modo, habet rationem novi, & distincti pacti, consequenter de hoc casu dicendum erit, quod dicemus infra de contractibus distinctis à matrimonio, & ultimis voluntatibus, quando sub tali conditione celebrantur. Hinc habetur. 1. desponsationes vitari non tantum in casu, quo modus substantiæ earum contrarius, tanquam conditio ab utroque contrahentium apponitur, & acceptatur, sed etiam, quando unus eorum in modum non consentit. Ratio primi est ex num. 876. secundi ex eo, quia tunc abest consensus mutuus.

878. In casu autem quo contractus modalis validè celebratus est, dies statim cedit, seu obligatio statim incipit, etiam ante modum impletum; ratio est ex n. 874. nec ideo contractus principalis irritus redditur, quò deinde modus, seu debitum ex eo, non impleatur, nisi aliter conventum sit; (arg. c. 4. b. t.) quia, per non impletionem appositæ gravaminis, non fit, quòd contractus non habeat omnia substantialia. Et ideo donatum Ecclesiæ interposità conditione revocari non potest, nisi conventum sit, quòd ea conditione cessante, debeat revocari. Sic cit. c. 4. ex quo colligitur, ab ipso textu distingui id, quod adicitur modaliter, & quod suspensivè; & in primo casu concedere, valere dispositionem donationis, quando conditio habet rationem modi; secus, quando rationem vere conditionis.

Quæres, an in casu contractus modalis validè celebrati, dies etiam statim veniat, hoc est, res debita statim peti possit; etiam ante gravaminis impletionem; Resp. quòd sic, modò præstetur cautio de illo, prout oportet præstando. Nam, si tibi legatum est, vel fidei commissum relictum, ut quid facias, etiamsi non interest

heredis id fieri, negandam tibi actionem, si non caveas heredi, futurum, quod defunctus voluit, habetur ex L. 19. ff. de Legat. 3. ergo petenti, cautione præstità, neganda non est actio. In casu autem, quo modus dispositioni ultimæ voluntatis, adjectus est turpis, valet dispositio non modò, esto gravatus eum non impleat (quod intellige juxta dicenda) sed etiam, esto in eum non consentiat; ratio est, quia, ut dictum est, habetur pro non adjecto, & voluntas eum apponentis animo alterum ad ejus impletionem obligandi est inefficax, ut patet ex casu L. 27. ff. de Condit. instit. Nam cum quidam in testamento alterum heredem scripsisset sub hac lege: si reliquias ejus in mare projecisset, quæsitum fuit, an institutus expellendus esset ab hereditate, si conditioni non paruisset? Modestinus respondit: laudandum esse magis, quàm accusandum heredem.

Deniq; si post contractum initum, sub modo illud, quod gravatus ex obligatione implere tenetur, sine ipsius culpa impossibile fiat, contractus (licet ex se revocabilis) non propterea evadit revocabilis; quia præsumitur, quod intentio gravantis non voluerit alterum obligare ultra id, quod esse possit, aut liceat. Et ideo etiam in legatis, ac fideicommissis, modus adscriptus pro conditione observatur, ut constat ex L. 1. C. de his que sub modo, ubi dicitur: si per te non fiat, quò minus voluntati testatoris pareas, sed per eum, cui nubere iussa es, quò minus id, quod relictum est, obi incas, non oberit.

§. 14.

Quid in desponsationibus operetur demonstratio, causa, vel dies adjectus?

Per causam hic intelligitur ratio, propter quam contrahitur, vel dispositio fit. v. g. duco te, quia dives es; dono, quia mihi tale obsequium præstitisti; per demonstrationem autem qualitas, quæ rem, vel personam determinat, v. g. duco primogenitam; Lego pecuniam in cistula argentea; his præmissis, in sequentibus explicandum est, quid in Sponsalibus, tam de futuro, quàm præsentibus, operetur qualitas

